

Słownictwo seksualne młodego pokolenia Polaków w pierwszej dekadzie XXI stulecia

Sexual vocabulary of the Polish young generation
in the first decade of the 21st century

Kinga Filipek, Marek E. Marcyniak

II Katedra i Klinika Położnictwa i Ginekologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego

Streszczenie

Wstęp. Współcześnie obserwuje się w Polsce bujny rozwój języka młodzieżowego. Zawiera on określenia dotyczące seksualności.

Materiał i metody. Podjęto próbę zbadania współczesnego zasobu słownictwa seksualnego młodego pokolenia Polaków. Oparto się na obserwacjach poczynionych przez autorów podczas pracy z młodzieżą oraz na materiale zgromadzonym za pomocą ankiet. Rozdano 400 ankiet, uzyskano 327 kompletnych formularzy, co stanowi 81,75%.

Wyniki. Świadomość ubóstwa polskiego słownictwa seksualnego ma 7,95% uczestniczących w badaniu. Potrzebę dokonania zmian zmanifestowało 4,28% respondentów. Przeważająca większość — 89,6% wyraziła zadowolenie z aktualnego stanu, 84,1% odpowiadających na pytania ankiety uznało problem za niezaskługujący na uwagę.

Wnioski. Seksualny słownik polskiego młodego pokolenia w pierwszej dekadzie XXI stulecia jest prymitywny i ubogi, bazujący głównie na wulgaryzmach oraz tworzonych na indywidualny użytek neologizmach i infantyлизmach.

Seksuologia Polska 2008; 6 (2): 77–82

Słowa kluczowe: słownictwo młodego pokolenia Polaków, seksualizmy

Abstract

Introduction. Nowadays in Poland is observed brisk development language of young people. It contains definitions connected with human sexuality.

Material and methods. The trial was undertaken to investigate present sexual vocabulary of Polish young generation. It was based on the observations made by authors during their work with young people as well as material collected from the questionnaires filed by the young. Four hundred copies were distributed. In return were received 327 complete questionnaires which make up 81,75%.

Results. Only 7,95% of the participants were conscious of the poverty of Polish sexual vocabulary. Only 4,28% of the participants manifested the need the change the situation. Most of the young — 89,6% seemed to be satisfied with the existing state. Most of the participants answered the questions — 84,1% recognized it as unimportant problem.

Conclusions. Sexual vocabulary of the polish young generation in the first decade of the 21st century is primitive, poor, based mainly on vulgarisms and created for individual use neologisms and infantilisms.

Polish Sexology 2008; 6 (2): 77–82

Key words: polish young generation vocabulary, sexualism

Adres do korespondencji: mgr Kinga Filipek
ul. Słupecka 4/8, 02–309 Warszawa
tel.: (022) 822 63 93
e-mail: kinga_filipek@onet.eu

Nadesłano: 6.05.2008

Przyjęto do druku: 3.06.2008

„A niechaj narodowie wżdy postronni znają, iż Polacy nie gęsi, iż swój język mają”

Mikołaj Rej z Nagłowic
„Zwierzyniec” (1592)

Wstęp

Język jako sposób wymiany sygnałów był rówieśny świadomości abstrakcyjnemu myśleniu człowieka. Postępujący w pradziejach rozwój umysłowy ludzi zrodził potrzebę porozumiewania się w obrębie społeczności. Stanowiła ona źródło genezy mowy. Zarzucono teorii co do pochodzenia języka od głosów wydawanych przez zwierzęta czy też onomatopeicznych człowieczych okrzyków oddających emocje, takie jak: żal, wściekłość, lęk, radość, ból, ekstaza czy rozpacz. Przez stulecia żywiono przekonanie, że mowa była darem boskim. Sam Jahwe ofiarował przecież Adamowi zdolność nazywania wszelkich stworzeń [1].

Wierzono, że jedną z nieograniczonych prerogatyw Boga było sprawowanie pełnej władzy nad mową ludzi. Bóg rozgniewany grzechem człowieczej pychy nakazującej wznosić budowlę wysoką aż do nieba pomieszał muratorom języki. Uniemożliwił tym samym ukończenie najsławniejszego zikkuratu wszechczasów, biblijnej wieży Babel. Chrześcijaństwo do piątej dekady XIX stulecia hołdowało błędnemu przeświadczeniu, że hebrajszczyzna, jako język, w którym Jahwe rozmawiał z Adamem i w którym napisano Biblię, była pramatką wszelkich języków.

Boskie pochodzenie mowy, od samego Indry, uznawano w starożytnych Indiach. W platońskim dialogu *Kratyl* ustami Sokratesa głoszony był pogląd o nadprzyrodzonym prapoczątku języka [2].

Pierwsza, średniowieczna wzmianka o mowie rdzennie polskiej to wzruszające przytoczenie wypowiedzi kochającego, troskliwego mężczyzny adresowanej do bliskiej mu kobiety. Dostrzegłszy zmęczenie niewiasty, zaproponował jej, że wykona za nią wyjątkowo ciężką pracę gospodarską, a mianowicie mielenie zboża za pomocą kamiennego żarna.

Kolejne epoki dziejowe przyniosły bujny rozwój języka narodowego, który stopniowo stawał się nie tylko narzędziem komunikowania się Polaków, ale i środkiem artystycznego wyrazu. Dokonało się to za sprawą wielkich mistrzów słowa, takich jak: Mikołaj Rej (1505–1569), Jan Kochanowski (1530–1584), Daniel Naborowski (1573–1640), Hieronim (Jarosz) Morsztyn (1581–1623), Jan Andrzej Morsztyn (1621–1693), Wacław Potocki (1621–1696), Stanisław Trembecki (1739–1812), Aleksander Fredro (1793–1876), Tadeusz (Boy) Żeleński (1874–1941), Julian Tuwim (1894–1953) i wielu innych [3, 4].

Dobór wymienionych luminarzy literatury był nieprzypadkowy. Wszyscy oni odegrali niezwykle ważną

rolę we wzbogacaniu narodowej mowy słowami i zwrotami dotyczącymi ludzkiej płciowości.

Wśród twórców polskich seksualizmów poczesne miejsce powinien zająć całkowicie dziś zapomniany Stanisław Teofil Kurkiewicz (1867–1921). Ten genialny medyk miał wielkie nieszczęście, że żył i działał w niewłaściwym czasie oraz miejscu. Swą zawodową działalność realizował na przełomie XIX–XX stulecia w pruderyjnie konserwatywnym Krakowie. Jakby mało było, że zajmował się „seksologią” jako lekarz „płciownik”, to jeszcze na dodatek poważył się opublikować w 1913 roku *Słownik płciowy*. Zawarł w nim wymyślone przez siebie „rdzennie” polskie określenia, którym nadał nazwę „płciowiny” lub „kurkiewy” (*sexuactiones Kurkiewicz*). Nomenklatura ta nie przyjęła się, autora zaś dotknął ostracyzm ze strony koleżeństwa w profesji oraz całej społeczności Krakowa [5]. Pech Kurkiewicza trwa do dziś. Prominentny językoznawca, cytując liczne „kurkiewy”, przekręcił nazwisko ich twórcy [6].

Język to instrument żywy, dynamicznie rozwijający się, modyfikowany i wzbogacany w zależności od aktualnych potrzeb determinowanych na przykład rozwojem techniki, dochodzeniem do głosu rozmaitych zjawisk kulturowych, obyczajowych, politycznych, ekonomicznych, prawnych, pedagogicznych, religijnych i innych.

Polszczyzna pierwszej dekady XXI stulecia stanowi bardzo skomplikowany konglomerat dzielnicowych gwar, slangów, żargonów czy ściśle zamkniętych środowiskowo grypsów. W ramach jednej narodowości, liczącej około 38 milionów Polaków często trudno się porozumieć.

Bez szczególnego przygotowania lingwistycznego nie można pojąć Kaszuba, Ślązaka, Podhalanina. Specyficzne, właściwe dla danego regionu, zwroty językowe mają: Kraków, Poznań, Suwałki czy Warszawa.

Wśród tego wszystkiego pojawiła się nacechowana absolutną wyjątkowością nowomowa zwana gwarą czy też językiem młodego pokolenia. Zrodziła ją właściwa młodości potrzeba buntu, inności, zerwania z konwenansami. Do głosu doszła nieco socjopatyczna potrzeba zwrócenia uwagi zubożniałego na problemy młodzieży starszego pokolenia. Nie bez znaczenia była też chęć zaakcentowania odrębności grupowej.

Słowa i zwroty slangu młodzieżowego można podzielić na kilka grup. Są to:

- przywitania i pożegnania;
- wyrazy emocji pozytywnych i negatywnych;

Tabela 1. Grupy wiekowe respondentów

Grupy wiekowe	Liczba	Odsetek
18–20	96	29,36
21–23	128	39,14
24–26	103	31,5
Ogółem	327	100

Tabela 2. Płeć osób uczestniczących w badaniu

Grupy wiekowe	Kobiety	Mężczyźni
18–20	54 (56,25%)	42 (43,75%)
21–23	49 (38,28%)	79 (61,72%)
24–26	45 (43,69%)	58 (56,31%)

- ujęcia zagadnień związanych ze szkołą, edukacją, ciałem pedagogicznym;
- odniesienia do domu rodzinnego i osób bliskich;
- określenia ludzi obojga płci;
- terminy dotyczące pracy, życia towarzyskiego, rozrywek, mody, sposobu ubierania się;
- definiowanie uzależnień (alkohol, niktyna, narkotyki);
- wulgaryzmy;
- seksualizmy.

Widać wyraźnie, że wszystkie dziedziny życia młodego pokolenia Polaków pierwszej dekady XXI stulecia znalazły swe odbicie w tej szczególnej nowomowie, nowotworze języka ojczystego, jakim jest slang młodzieżowy [7–10, 11–16].

Autorów niniejszej pracy szczególnie zainteresowała ostatnia z wymienionych grup, czyli seksualizmy.

Celem pracy była próba sprawdzenia wśród młodego pokolenia Polaków zasobu współczesnego słownictwa dotyczącego seksualności.

Materiał i metody

Prezentowany materiał bazował na obserwacjach poczynionych przez autorów w ostatnim pięcioleciu podczas pracy z młodzieżą (pacjenci, uczniowie, studenci, stażyści). Spostrzeżenia utrwalano w formie dokonywanych na bieżąco notatek. Dodatkowe dane zgromadzono na podstawie odpowiedzi na pytania specjalnie ułożonej 12-punktowej ankiety, którą rozdano w liczbie 400 egzemplarzy. Uczestnictwo w badaniu było dobrowolne, z zachowaniem pełnej anonimowości. Respondentów dobierano losowo, stosując jedynie kryterium wiekowe w przedziale 18–26 lat. Wyniki przedstawiono procentowo, w formie tabel (tab. 1–12).

Tabela 3. Miejsce zamieszkania wypełniających ankietę

Aglomeracje	Liczba	Odsetek
Duże	147	44,95
Średnie	91	27,83
Małe	89	27,22
Ogółem	327	100

Tabela 4. Wykształcenie odpowiadających na pytania ankiety

Wykształcenie	Liczba	Odsetek
Podstawowe	42	12,84
Średnie	196	59,94
Wyższe	89	27,22
Ogółem	327	100

Tabela 5. Przejawiana przez respondentów świadomość istnienia polskich słowników dotyczących seksualności

Grupy wiekowe	Liczba	Odsetek
18–20	0	0
21–23	3	2,34
24–26	5	4,85

Tabela 6. Najczęściej używany współcześnie w Polsce seksualizm

Seksualizmy	Liczba	Odsetek
Kurwa	294	89,91
Dupa	187	57,19

Tabela 7. Najpowszechniejsze, zdaniem respondentów, określenie kobiecych narządów płciowych

Seksualizmy	Liczba	Odsetek
Cipa, cipka	272	83,18
Dupa	263	80,42
Infantylizmy	146	44,65

Tabela 8. Najczęstszy zwrot odnoszący się do męskich narządów płciowych

Seksualizmy	Liczba	Odsetek
On	284	86,85
Infantylizmy	196	59,94
Penis	63	19,27

Tabela 9. Najpowszechniejsza definicja stosunku płciowego

Seksualizmy	Liczba	Odsetek
Kochanie się	318	97,25
Bzykanie się	207	63,30
Bara-bara	93	28,44

Tabela 10. Określenia używane zazwyczaj w układach partnerskich respondentów w odniesieniu do kobiecych narządów płciowych

Seksualizmy	Liczba	Odsetek
Tworzone na indywidualny użytek infantylizmy	296	90,52
Cipka	184	56,27
Dupa	79	24,16
Pochwa	14	4,28
Srom	9	2,75

Tabela 11. Najczęstszy zwrot stosowany w układzie partnerskim osoby odpowiadającej na pytania ankiety w odniesieniu do męskich narządów płciowych

Seksualizmy	Liczba	Odsetek
Tworzone na indywidualny użytek infantylizmy	301	92,05
Penis	62	18,96

Tabela 12. Uwagi własne respondentów dotyczące polskiego słownictwa seksualnego

Uwagi własne	Liczba	Odsetek
Świadomość ubóstwa słownictwa	26	7,95
Potrzeba dokonania zmian	14	4,28

Wyniki

Rozdano 400 ankiet. Uzyskano 327 kompletnych formularzy, co stanowi 81,75%.

Najliczniejsza grupa odpowiadających na pytania ankiety — 39,14% mieściła się w przedziale wiekowym 21–23 lata.

W najmłodszej grupie wiekowej przeważały kobiety — 56,25%, w dwóch kolejnych mężczyźni — odpowiednio 61,72% i 56,31%.

Respondenci pochodzili w większości z dużych aglomeracji — 44,95%. Średnie i małe skupiska ludz-

kie reprezentowane były niemal analogicznie — odpowiednio 27,83% i 27,22%.

Wśród uczestniczących w badaniu przeważały osoby ze średnim wykształceniem — 59,94%.

Świadomość istnienia polskich słowników seksualizmów była zerowa w pierwszej grupie badanych, zaś w dwóch pozostałych znikoma — 2,34% i 4,85%.

Respondenci uznali wyraz „kurwa” za najczęściej używany w Polsce seksualizm — 89,91%. Na drugim miejscu plasuje się „dupa” — 57,19%. Liczni ankietowani podali te dwa słowa.

Zgodnie z opinią odpowiadających na pytania ankiety najpowszechniejszym polskim określeniem kobiecych narządów płciowych jest „cipa, cipka” — 83,18%, górując w tym aspekcie nad słowem „dupa” — 80,42%. Wielu badanych wymieniło dwa pierwsze terminy, dodając infantylizmy.

Za najczęstszy zwrot odnoszący się do męskich narządów płciowych zarówno kobiety, jak i mężczyźni uznali zaimkowie „on” — 86,85%. W drugiej kolejności wymieniano infantylizmy — 59,94%. Pewna grupa badanych uwzględniła kilka możliwych wariantów.

W Polsce zdecydowanie najpowszechniejszym określeniem stosunku seksualnego jest zdaniem respondentów — „kochanie się” — 97,25%.

W układach partnerskich respondentów w odniesieniu do kobiecych narządów płciowych najczęściej używane są tworzone na indywidualny użytek infantylizmy — 90,52%. Wymienne, choć rzadziej, artykułowana jest „cipka” — 56,27%.

Męskie narządy płciowe określane są w układach partnerskich osób uczestniczących w badaniu głównie tworzonymi na indywidualny użytek infantylizmami — 92,05%. Słowo „penis” używane jest w 18,96% przypadków. Niekiedy wykorzystywane są wymienne obie możliwości.

Świadomość ubóstwa polskiego słownictwa seksualnego przejawia 7,95% badanych. Większość — 95,72% nie uznaje potrzeby dokonania w tym względzie zmian. Zadowolenie z aktualnego stanu mowy manifestuje 89,60%, zaś 84,10% bagatelizuje problem, uznając go za niewarty uwagi.

Wnioski

1. Najliczniejsza grupa badanych legitymująca się średnim wykształceniem pochodziła z dużych aglomeracji.
2. Świadomość istnienia, nie wspominając o znajomości polskich słowników seksualizmów, była wśród respondentów znikoma. Wynikało to zapewne z elitaryzmu tego typu książek — pojedynczych, małych nakładów, niedostępności w biblio-

- tekach. Większość seksualizmów zawartych w słownikach była całkowicie obca młodemu pokoleniu Polaków. Można domniemywać, że określenia te zaistniały sporadycznie, a ich trwanie w mowie potocznej było krótkie. Znaczna ich liczba miała znaczenie historyczne, funkcjonowała regionalnie bądź w wąskich grupach społecznych.
3. Absolutnie najczęściej używanym w Polsce seksualizmem jest „kurwa”. Odnosi się nie tylko do profesji, ale także określonych cech charakteru czy postawy życiowej. W języku młodzieżowym słowo „kurwa” częściowo zatraciło oba wspomniane znaczenia. Stało się znakiem przestankowym dzielącym części wypowiedzianych zdań. Przydano mu bardzo wiele rozmaitych treści, których niepodobna oddać w formie pisemnej. Aktualne znaczenie uzależnione jest od kontekstu wypowiedzi i wyrażane stosowną, emfaticzną intonacją głosu. Wołacz „o kurwa!” może oddawać krańcowy zachwyt, przerażenie, gniew, podziw, aprobatę, uznanie, potępienie, radość, entuzjazm, zaskoczenie, nagły ból bądź rozkosz. Drugim pod względem częstości stosowania słowem w mowie potocznej jest „dupa”. Dotyczy ono nie tylko pośladków, ale i kobiecych narządów płciowych. Współcześnie określa także młodą, atrakcyjną seksualnie dziewczynę.
 4. Nomenklatura kobiecych i męskich narządów płciowych bazuje głównie na infantylizmach i wulgaryzmach. Terminy medyczne nie znajdują powszechnego zastosowania. Ciekawym zjawiskiem dotyczącym respondentów obojga płci jest odnośnienie do męskiego członka zaimkowego „on” („on mi nie staje”, „on jest za mały”, „on nie daje mi satysfakcji, bo słabo czuję go w sobie” itp.).
 5. Przeważająca liczba respondentów — 97,25%, w odniesieniu do stosunku płciowego, użyła zwrotu

„kochanie się”. Dotyczył on nie tylko zbliżeń w stałych układach partnerskich, ale i przygodnych kontaktów w agencjach towarzyskich czy podczas dyskotek.

6. Świadomość ubóstwa polskiego słownictwa seksualnego przejawiało zaledwie 7,95% uczestniczących w badaniu. Potrzebę dokonania zmian zamantestowało 4,28% respondentów. Przeważająca większość 89,60% wyraziła zadowolenie z aktualnego stanu, a 84,10% osób odpowiadających na pytania ankiety uznało problem za niezaskuwający na uwagę.

Piśmiennictwo

1. Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. Wydawnictwo Pallotinum, Poznań–Warszawa 1980.
2. Kopaliński W. Słownik mitów i tradycji kultur. Oficyna Wydawnicza Rytm, Warszawa 2007; I: (A–J).
3. Krzywy R. (red. nauk.). *Amor vincit omnia*. Erotyzm w literaturze staropolskiej. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2008.
4. Olbrychski D. Wybór i układ tekstu. Chwasty polskie. Klasyki polskiej erotyki, Polska Oficyna Wydawnicza BGW, Warszawa 1994.
5. Depko A. Pionierzy medycyny seksualnej. Przegląd Seksuologiczny 2005; 3: 26–32.
6. Lewinson J. Słownik seksualizmów polskich. Wydawnictwo Książka i Wiedza, Warszawa 1999.
7. Chaciński B. Wypasiony słownik najmłodszej polszczyzny. Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, Kraków 2003.
8. Chaciński B. Wyczesany słownik najmłodszej polszczyzny. Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, Kraków 2005.
9. Chaciński B. Totalny słownik najmłodszej polszczyzny. Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, Kraków 2007.
10. Czeszewski M. Słownik slangu młodzieżowego. Ekolog Inwest ZPChr Wydawnictwo Ekolog, Piła 2001.
11. Dąbrowska M. Słuszny gniew fikcyjnej idiotki. Gazeta Wyborcza, Stołeczna z dnia 28–29.06.2008.
12. Grochowski M. Słownik polskich przekleństw i wulgaryzmów. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1995.
13. Grochowski M. Słownik polskich przekleństw i wulgaryzmów. Wydanie drugie poprawione. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001.
14. Bajtowy słownik nie dla racuchów. Super Express z dnia 15.02.2008: 16–17.
15. Pawelec R. Młodzi nie gęsi, swój język mają. Cogito 2003; 5/03 (192).
16. Wybrane hasła ze słowniczka gwary młodzieżowej. Gazeta Wyborcza. Edukacja. Gazeta.pl., Kujon Polski z dnia 27.09.2007.

Wzór ankiety

Zwracamy się do Państwa z gorącą prośbą o szczerą, poważną odpowiedź na pytania zawarte w poniższej ankiecie. Ma ona charakter całkiem anonimowy i dobrowolny. Udział w badaniu mogą brać osoby w przedziale wiekowym 18–26 lat. Zgromadzony materiał służyć będzie wyłącznie celom naukowym.

Autorzy

Należy zaznaczyć krzyżykiem odpowiednią kratkę przy odpowiedziach:

1. Wiek:
 18–20
 21–23
 24–26
2. Płeć :
 Kobieta
 Mężczyzna
3. Miejsce zamieszkania (aglomeracje):
 Duża
 Średnia
 Mała
4. Wykształcenie:
 Podstawowe
 Średnie
 Wyższe
5. Czy w naszym kraju wydano kiedykolwiek słowniki dotyczące seksualności?
 Tak
 Nie

W poniższych punktach można podawać kilka wariantów odpowiedzi:

6. Najczęściej zdaniem Pani/Pana używane w mowie polskiej słowo wiążące się z płciowością:
.....
6. Najpowszechniejsze zgodnie z Pani/Pana opinią określenie kobiecych narządów płciowych:
.....
6. Najczęstszy według Pani/Pana zwrot odnoszący się do męskich narządów płciowych:
.....
9. Najczęstsze zdaniem Pani/Pana określenie stosunku płciowego:
.....
10. Jakie określenie używane jest zazwyczaj w Pani/ /Pana układzie partnerskim w odniesieniu do kobiecego narządu płciowego?
.....
11. Jakie określenie używane jest zwykle w Pani/Pana układzie partnerskim w odniesieniu do męskich narządów płciowych?
.....
12. Uwagi własne respondentów dotyczące współczesnego polskiego słownictwa seksualnego:
.....